

La llei del cor

comèdia valenciana

en vers

original

de

Carles Salvador

i

Joan M. Borrià Jarque

1

9

2

3

Personajes

Isabel, marastra de
Vicenteta, filla de
Don Pau, cacic del poble
Sr. Lorens, un altre cacic
Victor Valenciá, estudiant
Alcalde
Aguacil
Cisec
Lucia
Pere
Climent

Gent del poble. Epoca actual. Acció
a un poble valenciá qualsevol. Dreta i es-
querra de l'actor.

Acte Unic

L'escena representa la llar d'una casa rica de poble. Al foro, porta de carrer. A la dreta i a l'esquerra, portes. A l'esquerra del foro, reixa. En lloc visible estampes de San Pau i de San Vicent. A l'esquerra, llar en troncs excessos. Dos cadires de braços i altres baixets, de corda. Una taula, escribania amb papers i periodics i llibres.

Es de dia. A l'alçar, se el teló està don Pau sentat en la poltrona i l'Alcalde, dret. L'Aquacil, dret a la porta del foro, guardant l'entrada.

Aquacil.- Jaestic de centinella.
Perquen cuidas i temor.
Ningú entrarà en esta casa
mentres aci estiga jo.

Alcalde.- Aquacil, no fahas xances;
amrecordat que són borts,
de mala raca, els contraris.

Aquacil.- Alcalde, no tinga por.

Alcalde.- Jo, per guardar a don Pau...
po sé que eixos, són traidors

Don Pau.- Aquacil, prepara l'arma!

Alcalde.- Si ve algú d'aixos... farten
li descarnegues net tirs...
Pero els atines el cor. (Va a sentar-se a

Aguacil.- Se complirà. la poltrona)

Don Pan.- (A l'Alcalde). Anem a vorre;

¿Per a què és la reunió?

Alcalde.- Segons paraules de Victor
vol fer un miting grandios
per a obrir els ulls al poble
i ensenyar a tot el món
que els cacics són tots uns lladros;
els polítics, uns mandons;
els diputats, uns farsantes
i el centralisme, un borrió
que ha caigut damunt d'Espanya.
Don Victor que està dispost
a fer un discurs tremendo
mes valent que els de Cambó.

Don Pan.- Bixe xic és el dimoni;
mes no li valdran cançons.

¿A quina hora vol el miting?

Alcalde.- Vol el permis pa les des.

Don Pau.- No li ha permis, i m'entens be?

Alcalde.- Clar me ho ha dit, si senyor.

Don Pau.- Quan ixques d'ací nuel busques,
l'agafes i el ruques fort,
li pegues la gran palisa
i el figues a la pressó.
Fas la denuncia al Juegat
i que consta al seu favor
que ha xillat un Unera Espanya.
D'esta, l'envie a Mahó.

Alcalde.- Pero si el xic no ha dit...

Don Pau.- i Mut!

Que manes tu o mane jo?

Alcalde.- Vosté mana.

Don Pau.- Per a creure.

si a la vara tens amor. (Pausa)

Victor és regionaliste
i és capaç de moure a tot
el poble, si ho consentim,
per formar un partit nou;
i al crit de Vixca Valencia
s'en anirien els vots:

Tu mai series Alcalde
ni l'amo del poble, jo.

Alcalde.- Descuide, que el tancaré
allà dins del calabós
i si a vosté se li autoixa
ha de morir com un gos.

Don Pan.- Has parlat en Toni el sego? (l'Alcalde dins
que si en el cap)
Vindrà a votar?

Alcalde.- No, senyor.

Don Pan.- Per si claus una multa.

Alcalde.- De quatre duros?

Don Pan.- No es prou.

Es precis que se escarmente.

Alcalde.- Està be; no tindrà son.

Don Pan.- ¿Què ha dit el mestre d'escola?

Alcalde.- No ha dit res.

Don Pan.- Quan parle, foc.

I el boticari què xarxa?

Alcalde.- Este matí ha tret al sol
la gabia de la cotona.

Don Pan.- Disli que vinga a votar
per a mi si no veu pols.

Alcalde.- Si continua sent neutro
li hanu de medir el seu llom.

Don Pan.- Ben dit; ensenya les dents
i en quant en quan el garrot;
deixa obertes les tavernes
i els lladres que vagen solts.
No m' desfares el partit
i voràs si te vullq jo.

Alcalde.- Descanse, don Pan, descanse.
Per la vara, i repinyel!
jo no coneix ni a ma aquiela.

Don Pan.- Ja ve que no eres traïdor.
Alsat, au! Ja pots anarten!

Alcalde.- Aquacil! (Alsat. se)

Aquacil.- (Venint) Alcalde!

Alcalde.- (Deturant-lo) Soooo...!

Alaixque davant; a la Sala!

Bon dia, don Pan.

Don Pan.- Adios.

No te s'oblvide que Victor
ha d'anar a la pressó.

(Muntis Alcalde i Aquacil per el for i don Pan per
la dreta.

Vicenteta per l'esquerra. Aprox. Isabel.

Vicenteta.- De la cuina els he escollat
tota la conversació
i han gregut ser de raó
dur a Victor ben lligat
a la pressió. Hi!; mon pare
no pensa be lo que diu;
Victor pel meu amor viu
i jo a ell no el desampare.

A lo que entenc, és precis
que sense perdre moment
una persona, corrent
vaja a donar-li l'avis.
S'ha de valdre d'atres manyes
per a fer valencianisme
pos contra el seu catecisme
hi ha pillà i males entranyes.

Isabel.-

¿Què fas alhi, Vicenteta? (Ixint per la dreta)
De segur que esquadriyaut.

Vicenteta.-

Ja escomensa!

Isabel.-

Clar que si.

He pogut averiguar
que vas ~~en~~ encontra ton pare
per a pedre'l.

Vicenteta.-

Ohi, esta dona!

Està nosté equivoçà.

Sé que mon pare és molt bo
i és molt just; és molt leal;
pero sé que la política
fimesta, el du marejat
i l'ha fet sepo hasda el punt
de no saber lo que fa
i dicta mes lleis tiraus,
mes ordes de malvat,
mes manaments de locura
i mes consells...

Isabel.-

¿No pots callar?

Mala filla de ton pare!
Has de ser molt desgraciá.
Calla i no parles aixina
que si no, m'has d'escoltar.

Vicenteta.-

Ja sé que nisté se ofen
en quan dic les veritats.
Enjamai s'ha ofés mon pare
que m'escolta meditant
i me promet ser un atre
en quan puga canviar.

Isabel:-

Es que tu eres filla d'ell
i t' aquanta.

Vicenteta:-

Clar està.

Com una mare es va morir... (trista)

Isabel:-

To fas de mare, ja ho saps.

Vicenteta:-

Vosté de mare? ¡Madastra!

No és vosté qui m'empunsa,
ni me va cuidar al bres,
ni qui em donà de mamar.

No és vosté qui me besava,
ni m' ha vestit enjamai;
de la boca de vosté

no vaig dependre a parlar.

Les oracions de l'església
que adrepenqui quan infant
me les va ensenyar ma mare
i aixes, vosté^{no}, les sap.

Vosté ma mare? ¡Madastra!

que no'm vol ni'm voldrà mai!

¡Vicenteta!

Isabel:-

Vicenteta:-

No's refoque.

Isabel:-

Estàs molt llesta en parlar;

qui te va dur al col·legi
per a que fores el·lectra?

Vicenteta.-

Fea en casa tanta cosa
que in traqueren a estudiar.

Isabel.-

¿Has fet doña i eres Mestra;
i'ham gastat un dinerat.

Vicenteta.-

Està bé i done les gracies
a mon pare.

Isabel.-

Recorran;

jo me les mereixc també,
que per mi has anat avant.

Vicenteta.-

I la venda de les finques
perque vosté s'ha dignat
~~vendre les~~ fer les vendre. I els molins
vosté lils feu cacabar;
i mon pare és hui politic
conservador, liberal,
negre quan manen els negres,
blanc quan governen els blancs.
Vosté la desgracia ha dut
a ma casa.

Isabel.-

i Ves callant!

Vicenteta.-

Ja he parlat prou, si senyora.
Però hui s'acabaran
els destarifes politics
del poble.

Isabel.-

Això és veritat;
perquè tancaut al teu Víctor
ja s'haurà acabat el mal.

Vicenteta.-

¡Com? ¡També sap vosté això?

(L'Isabel ~~se~~ rim visionicament)

Ara veig com no és estrany
que mon pare el perseguisca.

Isabel.-

Estic enterà del pla.

Victor ~~no~~ vol ser aci el quefe
i ademés se vol casar
en tu per a fer. se l'amo
de tots els nostres bancals.

Vicenteta.-

¡Mentira, mentira!!! Infàmia!!

Isabel.-

Estic molt ben enterà.

Mentres ton pare dormia
estaves tu festejant
en la reixa, hores i hores
fent vos calculs, fent vos plans;

pero jo que estava alerta
des de aci vaig escoltar
tot quant ell se proposava
i que no ha de dur avant,
per que a les hores de ara
en la pressió estarà ja
calumniat, si, de calumnia
que el meu odi ha fet dictar:
un Unera Espanya l'acusa
veges tu si el salvaràs.

Vicenteta.- ¡Victor, Victor meu! (uniguntis)

Isabel.- Inútil
es que pretenques marxar. (agafant-la)

Vicenteta.- Solte'm per l'amor de Deu!

Isabel.- No.

Vicenteta.- Si. ¡Solte'm!

Isabel.- ¡Enjamai!

Vicenteta.- ¡Malai des les madastres!

Isabel.- Pren, traidora; ¡descasta! (li pega)

Vicenteta.- ¡Hi! (can en terra)

Isabel.- Has de dependre el tracte
que's mereix qui te governa. (unntis)

Vicenteta asoles i alçaut-se de terra

Vicenteta:-

Si, ma mare! La desgracia
de ma vida serà eterna.

No tinc aci al meu costat
a ningú que me defenga.

Victor que'm vol en deliri
no està aci; pero si'm vera
plorant i bufetjada
ell seria prou defensa.

Si mon pare ha oit ess veus
no ha escoltat la meua queixa
i a les mans de la madrastra,
consentix que caiga en terra. (plora)

Entra don Pau.

Don Pau.-

Isabel. Està la xica!

¿Per qué plores, Vicenteta?

Vicenteta:-

Pare!

Don Pau.-

Pero qui és aixó?

Vicenteta:-

Pare!

Don Pau.-

Xica, filla meua.

Alça el cap i disme pronte

qui t'ha portat eixa pena.

Vicenteta.-

No puc viure en esta casa.

Don Pau.-

Ja comprenc; han tingut gresca.
Des dones...

Vicenteta.-

Pare!

Don Pau.-

Si, si;

a cada punt una festa.

En que si acó i l'Isabel
que si alló. Per si no ho veia
no me ho creuria. Justet
fen encendre la palleta
quan més ocupat estic.

Vicenteta.-

Pare, no puc viure.

Don Pau.-

Menga;

pareixes la Menga. Tot
te ho creus. Però Vicenteta,
escolta'm; saps que eres rica
més que ningúna, en hisenda;
eres guapa: al teu costat
tota dona es queda lletja;
tens anells i bones joies;
els teus vestits són de seda;

tots els capritxos cunplixes;
menjes be, com una reina.
¿Què te falta per a viure
gustosa?

Vicenteta:-

Libertat!

Don Pau:-

Pensa

que la llibertat que tens
és prou.

Vicenteta:-

No. No soc xiqueta;
soc una dona instruida,
moral; culta i potentia.
Necessite viure lliure
rompent la forta cadena
de l'esclavatge, que aquí
la marastra em penja.
Vosté consentix passiu
quant ella mana i ordena.
Per ella s'ha fet politic
i al poble ha posat en guerra;
se maten pares i fills
mentres ella rim alegra;
los finques que en altres pobles

teniem, tot s'ha fet cendra;
dels molins que eren tressors
un record apenes queda.
I a Victor, el meu promés,
el que porta pau, riquesa,
benestar, tranquil·litat,
estudi i gloria completa,
per ella, per la marastra,
a la pressó me l'empenta.
Vosté és el culpable!

Don Pau.-

Filla...

Vicenteta.-

Si, vosté!

Don Pau.-

Xe, pero pensa

que Victor és massa jove
per a dur el poble en pesa.

Vicenteta.-

Pense vosté que Isabel
per a dur-lo és massa aquela.

Don Pau.-

Pero ací soc jo el que mane.

Vicenteta.-

La marastra mana, ella!

Don Pau.-

Be, be; xica no't sofques;
que rode la bola, deixa.

Jo tinc compromisos forts...

Vicenteta:- Cal compranis retreuca.

Don Pan:- ¿Vols dir?

Vicenteta:- Si.

Don Pan:- ¿Com?

Vicenteta:- Separant. se.

Don Pan:- ¿De qui? (sense compendre)

Vicenteta:- De l' Isabel!

Don Pan:- ¡D'ella!

Pero no podriem viure.

Mos fa falta.

Vicenteta:- ¡Quina pena!

En les querres que mos dona!

Don Pan:- Xut! (dient-li que calle)

Vicenteta:- Divorcis. Despagem-la.

Don Pan:- (Fent mitis en les mans al cap).

Esta xica está mig loca.

Com ja te el titul de Mestra
se creu que's facil de dir:

¡Isabel, vesten, reventa! (mitis foro)

Vicenteta:- (Isolas). Hui comença la batalla

i si no a bones, a males

d' Isabel en les espales

ha de sentir. se la tralla. (mitis)

Vaig a donar-li raó
a Victor; allí on estiga,
de lo que passa; no s'rija
ella, i ell ~~+~~ ^{paque} en pressió. (un tís foris).

Cisco i Blusíá pel foris, unig borrotjos.

Cisco.- Ara vorem si don Pau
vol més a nostros que als altres,
als contraris o als amics,
als que són honorats o als lladres.

Blusíá.- Tu, per lo que puja ser
parla fort i no te estaques.
Demana-li dòcents duros.

Cisco.- Si només en trenta quatre
ne hi han prou!

Blusíá.- No sigues bobo.
Nostros han d'aprofitar-se;
no'n tenim de tornar cap...
Demanar trécents, no atre.

Cisco.- Xe, Blusíá, ¿saps lo que dius?

Blusíá.- En una punyá te esclafe.

Mos comprarem dos cavalls,
un carro nou i un aladre.

Cisco.- ¿L'aladre pa qué el volem?

Llusiá.- Home, pa que lloure un atre.

Cisco.- Valdrá més una taverna,
vendre vi i emborratjar-se.
El negoci serà net.

Llusiá.- Com a que a les dos setmanes
ni queden botes, ni vi,
ni aiguardent de matarates.

Cisco.- Pareix que senta ruido (mirant a l'inte-

Llusiá.- me pareix que és de patates. (riur de la casa).

Cisco.- Ajuda'm en lo que pugues.

Llusiá.- No me faltaran paraules.

Don Pan per el foro

Don Pan.- ¿Qué és lo que busca esta gent?

Cisco.- Mire...

Llusiá.- Es que...

Don Pan.- Ja van,
ja van les mitges paraules.

Parla prompt, amic Blusiá
no vingau en molts reparos.
¿Qué volen?

Cisco.-

Mire, don Pau...

Blusiá.-

Es que voliem...

Don Pau.-

Per home,

oberta ma casa ha estat
per a tots els meus amics
que venen sempre a votar.

Demanen, ¿qué us ocorreix?

Ja saben que soc don Pau;
que soc l'home dels favors
pals que estan al meu costat.

Cisco.-

Per és que la meua dona
está mala...

Blusiá.-

Mala está!

Cisco.-

I me s'ha mort el burret...

Blusiá.-

¿Quina desgracia més gran!

Cisco.-

Me s'ha acabat la farina...

Blusiá.-

No li queda gens de blat.

Cisco.-

I tinc un mal a l'esquena
que no me deixa acatxar...

Blusíá.- D'eixe mal me moriria
si em dedicara al treball.

Don Pan.- Be, he; i què volen de mi (escamat)
en tantes penes ficats?

Cisco.- Pos voliem...

Blusíá.- Si, voliem...

Cisco.- Pos hi voliem amprar
cinc-cents duros pa un negoci...

Blusíá.- De vi, d'aiguarden i carn. (fent acció de
Cisco.- Pa tomar-lls, allà al batre. beure i menjar.)

Don Pan.- (Resolt). Amic Cisco, amic Blusíá,
jo no sé si me creuen
pero us puc assegurar
que no és possible despendre'n
de tan alta quantitat.
Jo vullguera favorir-vos
en esta ocasió, está clar,
pero en tants diners no puc;
ho sent molt.

Blusíá.- (Incrèdul). Bah, bah, bah, bah!
Un home ric com vosté
dir aixó als que l'han votat

és despreciar-los.

Cisco:-

Ben dit!

Blusiá:-

Enviem-los a pastar
fanc en dos testos.

Cisco:-

Ben dit!

Blusiá:-

Fer burla de dos honrats
homenus.

Cisco:-

¡Honrats? Ben dit!

Blusiá.

¡pa que vaja mirant (resolt)
se'n anem a ca Loreus
i ell si que mols deixarà.

Don Pan:-

Al meu enemic politic? (apart).

Blusiá:-

Pos vosté no dia abans
que volia fer favors?

Don Pan:-

Esperense hasda demá; (insinnant)
faré un viatge a València
per a traure-los del Banc.

Blusiá:-

No és menester enganyarnos.

Cisco:-

Fis embusterso!

Blusiá:-

Farsant!

Cisco:-

Aixina són els politics

Blusiá:-

¡els diners del diputat

a la faixa, més que lladre!

Don Pan.-

Canalles; què esten parlant?

Blusí.-

¿I els mils de l'ajuntament?

Cisco.-

Bladre! (Vicenteta per el foro).

Blusí.-

Roin!

Cisco.-

Criminal!

Don Pan.-

Cisco, Blusí, que en ma casa
no consentixc coses tals.

Se'n anen prouite d'ací
o a la presó faren cap.

I pel nom que me posaren:

ja nos vorem al jutgat! (enfadat).

Vicenteta.-

Tot acó són conseqüencies (des de l'esquerra
de politica i cacies. (a son pare)

Don Pan.-

A lo que veig estos homens (a sa filla)
estan trastornats pel vi.

Borratjos, mes que borratjos (a Cisco i Blusí)
en la presó han de dormir

per vindre a ma casa a ofendre
i a posarme la en perill
com si fora una taverna.

~~-----~~

Alcalde i Aquacil pel foro.

Alcalde.- Alto al rei!

Aquacil.- I a l'Aquacil!

Alcalde.- Ja està aci el senyor Alcalde.
Al que se menesge el balde.

Don Pau. Busca la Guardia Civil. (a l'Aquacil q.

Alcalde.- ¿Qui ha regut el insensato, fa untiis).

(Vicenteta parla
en don Pau)
si, que en menys de mig segon
ha alborotat tot el món

fent me passar un mal rato?

¿Qui ha regut el animal
que sense contar en mi

s'ha atrevit a vindre aci

buscant el còdic penal? (sempalant don Pau)

Soc la senyora justícia
i vos dic ^{aci} en la terra.

que us faré consell de guerra
com militar de milícia.

¿Me he explicat o no don Pau?

Diga'm si m'explique o no?

Don Pau.- Porta als dos a la presó. (enfadat)

Alcalde.- Finc que pegar. los un dan!

Cisco.- Per senyor, que estic burlat

de lo que parla el Alcalde.
Jo diré més que ni'escalde
tot lo que aci s'ha passat.

Don Pan.- No millg rous en ma casa (enfadat)

Alcalde.- Parla be l'amo del poble!

Blusiá.- Parla be, pero no és noble.
no escolcar lo que aci passa.

Alcalde.- Vos demanen me permis. (altiu)

Vicenteta.- Com el ni va prou barato
estarien en ca' l'Xato

trascolant el de Furis. (mutis)

Alcalde.- No tinc ganes de parlar!

Don Pan.- Endutels pronte d'aci. (a l'Alcalde)

Blusiá.- No fasa cortes de mi.

Cisco.- Tampoc li ariré a votar. (traent una

Alcalde.- No se sap encara aixó. cordeta de la fai-
pero no me puc callar; xa per a ungar
els dos junts han de votar los).
dos de dius de la pressó.

(Va a ungar a Cisco i a Blusiá pero
a l'entrar l'Agasil se deté estu-
~~el~~ pefacte i deixa caure la corda
tot asustat i tremolós).

Aquacil per el foc, tot sofocat i parlant apresca.

Aquacil.- Tot el poble he conegut
i als Civils no ^{els} puc trobar;
van buscant, senyors l'encarrec
a don Victor, que ha escapat.
Diuem que el poble es subleva
i que volen arrastrar
en una corda molt llarga,
a l'Alcalde i a don Pan. (Quintis Ciscoiflusi)
i Recontrafoc! (pega un cot).

Alcalde.-

Don Pan.-

Aquacil.-

En delires.

Si, diliris! Vaja espai.

Jo no passe per la plassa
així i'n paguen un soper.

Alcalde.-

Gallina, més que gallina; (tremolant)
no sigues mai tan cobard.

Foca davant de l'Alcalde...

¿por no m'estic tremolant? (apart).

Aquacil.-

Jo no me'n ixc d'esta casa.

Alcalde.-

¿I els bonatjos? Ja han volat.

Aquacil, te la carregues. (amenacant)

Aquacil.-

Jo tinc por de perdre el cap.

Don Pan.-

Alcalde; si vols la vara

ixten pronte a sofocar
eixa forta revoltina
que en la plassa s'está arruuant.

Alcalds.- Si, don Pau, jo no puc més...
tinga la vara i en pau. (la tira a terra).

Aquacil.- La gorra pa qué la nul·le?
No nul·le ser autoritat.

(Fan mutis els dos, còmicament).

Don Pau, a soles

Don Pau.- Acó és gros; tot me s'arruca;
no ningú em cumplix el pacte
i me deixen en el acte
més perdut que Carnacua.
A qui aniré que m'atenga?
Vicenteta em recrimina;
si requixc la vida aixina
no es possible que m'entenga.
Isabel, per atra part
m'espenta pa fer la guerra;
tinc abandoná la terra
i sense ésta ja he acabat.

(plora arrimat a la taula).

Victor i Lorens per el foro.

- Don Pau.- Me s'acaba la paciència;
no puc anar contra el deure
mes a ningú faré creure
que no demane clemència.
Mes el odi està vençut (resolt).
i el meu cor és ja leal
i aci dins sent l'ideal (per el pit)
de la noble joventut.
- Lorens.- Parla a soles, i delira. (a Victor, baixet).
- Victor.- No ho crega, Lorens, que així (a Lorens, baixet)
és l'acte de contrició;
no són raons de mentira.
Bon dia, don Pau. (en ven alta)
- Don Pau.- Avant
qui siga. Victor en casa? (extranyat)
Lorens aci?
- Lorens.- Que t'abraça! (abraçant-lo)
- Victor.- I un altre abraç, pur i sant! (abraçant-lo)
- Don Pau.- Són abraços traicioners
i una confabulació? (dubtant)
- Victor.- Enjamai he mentit jo.
- Lorens.- Són abraços molt sincers.

Don Pan:-

Pos aixina com hi ha Deu
que tinc el dret de dubtar
i si venim a insultar... (en el cap fan que
és que alerta! Què volen?

Victor:-

Agraixe eixes raons
i les accepto, don Pan.

Nosaltres busquem la pau.

Llorens:-

Pau, hasda en les eleccions.

Don Pan:-

Pau vosaltres que de dia
i de nit m'han fet la guerra?

Victor:-

Pau sobre tot, en la terra,
sols per fer ciutadania.

Precisa la germanor
dels que en el poble conviuen.

Pau entre els homes que viuen
en esta horta, ric tressor. (pausa)

Don Pan:-

Pero digau, què volen?

Victor:-

Sols li n'ullguera contar
una Historia.

Llorens:-

Recordar
la nostra.

Don Pan:-

Pos comencen,

que ja se que no és molt vella
l'ansia vostra de manar.

Victor-

Era una hermosa donzella (declamant)
recostada vora mar.

Tots els prínceps pretenien
fer la reina de son cor
i per haure-la oferien
rics joells d'argent i d'or.

Tots els prínceps, d'acuarquia,
s'allunyaren pel camí;
la donzella, en sa hermosura,
no els volgué tindre al seu si.

Els seus somnis de grandesa
rajos eren d'un deler
per un rei de gran bellesa
nomenat Jaume Primer.

Se vegeren en diada
clara i rossa, tendre encant;
i se uniren en besada
germanívola i fragant.

En la dolça, santa i bella

propia llengua es van amar.
Era una hermosa donzella
recostada vora mar.

Fou sa vida gloriosa,
benit el seu destí;
la Senyera victoriosa,
fins l'Orient, va conquerir.
Tota plena fou sa vida
d'aromosa llibertat
i en sons Furs trobem l'ardida,
justiciera ~~de~~ magestat.
En sa propia llengua inflama
ciències i arts, son pensament;
sa saviesa el món proclama
i la evoca humil, fervent.
Auriament gravà sa Historia
com a llibre i gran nació;
cap ensenya te la gloria
de les barres d'Aragó.
Son esprit fou maravella
en la pau i en el llintar.

Era una hermosa donzella
recostada vora mar.

.....
Pero un dia a l'estimada
la feriren vora el cor
i sa vida era migrada,
i en perill, i quasi es mor.

La desgracia es succia
en son cor, bell, immortal.

Son oblit fou malaltia
que anastrava, greu, fatal.

Oblidá sa dolça parla,
llibertats i el seu esprit.

Bons fills seus, per a salvar-la
varen dar la sang del pit.

Fins avui tot el coratge
ha regut quasi impotent;

continua el ^{mal oratge} esclavatge
que portá un dia el mal vent.

Pero al cel brilla una estrella
i a sa llum es pot triomfar.

Era una hermosa donzella

recostada vora mar.

La donzella recostada
nostra terra és, nostre amor;
nostra terra ben amada,
rica i plena d'explendor.
Es l'estrella, l'harmonia
de nosaltres fent cançons
i entonant valenciania
tots a cor i amb fervori.
Nostra Mare és redimible
si nosaltres ho volem;
la salut d'ella és possible
si els mitjans tots li posem.
Anem a veure tots de presa
per salvar nostra regió
per l'estudi i l'honoradesa,
pel treball i l'oració.
Pero empunye's la corbella
per si acàs hem de llintar
per la més bella donzella,
recostada vora mar.

(Pau Pau i Blorons s'acosten a Victor

i l'abracen amb efusió i entusiasme. Isabel
ha estat quaitant darrere d'una cortina feut
expressions de disgust; Vicenteta, riallera, a l'
atra cortina).

Don Pau.- Bé, Victor! molt bé ho has dit!

Blouens.- Ven don Pau? És que parlo com un llibre...
no hi ha qui l'haixes oit
que no es queda en seguida entusiasmada.

Don Pau.- Veritat! Veritat!

Victor.- Gràcies, amics. Mes jo m'arrancaria
la llengua, si només ella em servia
per a traques i fcs artificials.
No! No es acó per lo que aci hem vingut...

Don Pau.- Si, ja estic convenent;
i ademés sent la força dels ideals
que a una casa t'han dut.

Victor.- Oh, don Pau, quina ditxa
si darrere del seu convenciment
vinguera la coral resolució...

Blouens.- Que parlant clarament
acó és lo que seria de raó!

Don Pau.- Soc terramo abonat,
amics, molt més de lo que vos penseu.
Que en esta casa, temps fa que ha esclatat

com un riquíssim be de Den
eixa flor de valenciania
que com senyal de pau me presenten.

Victor:-

Oh, me uniu d'aleguis...

I adivine la jardinera
en sa filla encisera.

Don Pan:- Si! a ella és aquí havem de beneir.

Llorens:- Aixó, don Pan, vol dir?... (donant-li la ma).

Don Pan:- Si, Llorens: que comprene que ha aplegat l'hora
de que nos sentim tots més valencians,
i que tots, ben units com bons germans,
lliures de les cadenes dels de fora
pel nostre poble treballem.

Llorens:-

En un abraç, sellem
la mort del Caciquisme...

Victor:- Vixca Valencia! Abaix el Centralisme!

Isabel ix tota rabiosa; Vicenteta la ~~o~~ requix
darrere sense ser vista.

Isabel:-

Si no ho veia no ho creuria.
Tot aixó és intolerable!

Blouens, Victor, al carrer!
Aquí no's vella cap part
que impedisca al meu marit
tindre la paella pel mànec.
No veus, Pan, a lo que volem?
A manar ells i amular-te.

(Don Pan s'ha quedat fet de pedra i vençut).

Blouens.-

bixó, senyora, és ofensa...

Victor.-

Vosté, senyora s'enfanya...

Isabel.-

Ja eres bon estudiant, Victor; (irònica)
prou tu saps que no m'enfanya,
com prou se jo lo que busques.

Victor.-

Res que tinga que amagar ^{me!} ~~me!~~
La prosperitat del poble
i el seu progrés.

Isabel.-

I casar-te
en la filla de don Pan.

Victor.-

I seria un crim casar-me? (irònic)

Isabel.-

Ho sents, Pan? 7'enteres? Prou!

Al carrer! Al carrer! Vagen-se'n!

Blouens.-

bixó, don Pan, din vosté?

Isabel.-

bixó din don Pan, jo ho mane!

Victor.- Ja està bé aixina?

Isabel.- Bé està!

Don Pau.- Quin conflicte, senyor! (aplanat)

Vicenteta.- (posant-se davant) Pare!

Així és vergonyós! Sigas home!

(Quadro. Pausa)

Don Pau.- (Reaccionant com si despertara)

Filla! Les teues paraules
me sembla que m' ressuciten
i em tornen l' antic coratge.

Si! És vergonyós... i és temps
que eixes vergonyes acaben.

Isabel, veste'n a dius.

(ben ferm)

Isabel.- Què dius?

Don Pau.- Que soc jo qui mana!

Isabel.- Ah! Creus a eixa mala filla?...

Vicenteta.- De vestí, bona ni mala.

Don Pau.- Veste'n a dius, Isabel!

Isabel.- On m' en vaig es a ma casa.

Vicenteta.- Bon vent!

Isabel.- Ici estic de sobra

Don Pau.- Així és mentres no canviés.

Isabel:- Infelis! Te tinc de rore
de genollors a buscar-me (untha alca-
ner).
Don Pan.- Ja te'n pots anar tranquila
que a ben segur que te enganyes.

Lebrons.- Don Pan, sent molt lo que ha passat...
pot ser per culpa nostra...

Don Pan.- Calla, home. Còm ha de ser culpa vostra
el actorn de la meua llibertat?
No saben còm estava esclavisat.
Estic molt satisfet! molt recotent!
Lo que passa és que no me'n puc avindre,
còm he estat tan valent...
còm he pogut tan de coratge tindre.

Victor.- Pos jo ho veig clarament.

Don Pan.- Si?

Victor.- Si; vosté mateix ho havia dit:
les màgiques paraules
de Vicenteta, plenes d'esperit.

Don Pan.- Oh, si! (abraçant a sa filla)

Vicenteta.- Pare!

Don Pan.- Fu i Victor

m'heu tornat a la vida

I a propòsit: en cert, què hi ha entre els dos?

Vicenteta:- Que és ben cert, pare: jo el vullg sense vida.

Victor:- I jo a ella la vullg com un golós.

que no ven la seva ansia mai cumplida.

Don Pau:- Molt bé'm pareix, fills meus: vixca l'amor!

Victor:- (trabant-se les mans en Vicenteta)

Prendeta! Està ~~tr~~trionfant "lo llei del cor"!

Blouens:- Mai em podia figurar
en veindre de visita

que havia de gojar

de tan esplèndida collita:

pa d'ista casa, pan i dignitat;

per al poble, l'unio i la llibertat.

Vicenteta:- I pa nosatros la felicitat!

Don Pau:- Són tres collites, quina coincidència!

Vicenteta:- Pos jo diria que és la Providencia.

Don Pau:- Fills meus, vixca l'amor!

Victor:- L'amor a nostra terra i a la amada
que tot ho veuc, com bella flamerada
que enlluerna la santa "lleï del cor"!

Don Pau:- Fills meus, vixca l'amor! (com un xiquet)